

Magdalena Kilian

Dante Gabriel Rossetti – „wielki Włoch dręczony w piekle Londynu”¹

Jakże silne jest w filozofii europejskiej dążenie do ujęcia całości zjawisk świata w jedności, do przewyciężenia chaosu różnic, do znalezienia jakiegoś mocnego gruntu, choćby ten grunt usuwał się spod nóg, gdzieś ku otchłani².

Kiedy tożsamość rozpatrywana jest jako wynik nadawania niektórym zjawiskom charakteru całościowego, wynika z tego, że będąc czymś (względnie) kompletnym, jest również niejednokrotnie rezultatem oddziaływania na siebie pewnych sprzeczności. Chęć zdefiniowania kategorii tożsamości artysty musiałaby zatem opierać się na wskazaniu tych elementów jego osobowości, które choć pozostają względem siebie w relacji opozycji, to jednak stanowią o jej jedności. Autorka za jeden z ciekawszych przykładów tego zjawiska uznaje postać Dantego Gabriela Rossettiego – malarza i poety, współżalozyciela i członka Bractwa Prerafaelickiego.

Maria Gołaszewska w swej rozprawie *Kim jest artysta?* stwierdza, że osobowość twórcza jest związana z „osobowością podstawową człowieka ukształtowaną w biegu życia i *na tle ogólnych warunków cywilizacyjno-kulturowych* [podkr.: M.K.], i od tej osobowości jest zależna”³. Ta uwaga okaże się cenna podczas analizy profilu artystycznego Rossettiego, w którego kształtowaniu owe warunki odegrały znaczącą rolę. W dalszej części swych rozważań Gołaszewska przedstawia sztukę jako akt niezgody, protest, „który zaczyna się od odmowy zgody na samego siebie, jakim się jest”⁴. Jako dopełnienie tego stwierdzenia warto również przywołać myśl Friedricha Wilhelma Josepha Schellinga: „artysta musi najpierw samego siebie zanegować, rozbić całościowość swej formy, nie lękając się rozłączenia, ani jej bólu i męki”⁵.

Ciekawe w tym kontekście jest również stwierdzenie prerafaelity Williama Holmana Hunta, zawarte we wstępie do jego książki *Pre-Raphaelitism and the Pre-Raphaelite Brotherhood*:

Pytanie o to, kim jest artysta, nie jest niczym nowym. Już bowiem Michał Anioł stwierdził, że noszenie przy sobie pudełka z farbami nie czyni malarzem [...]. Sztuka, tak jak

¹ J. Ruskin, A.Ch. Benson, *Rossetti*, Macmillan, London 1904, s. 202 (tłum. własne).

² B. Skarga, *Tożsamość i różnica. Eseje metafizyczne*, Znak, Kraków 2009, s. 109.

³ M. Gołaszewska, *Kim jest artysta?*, WSiP, Warszawa 1986, s. 12.

⁴ Tamże, s. 54.

⁵ F.W.J. Schelling, *Filozofia sztuki*, [w:] M. Gołaszewska, *Kim jest artysta...*, s. 82.

dawniej, powinna zaznaczać indywidualność narodu, powinna być świadkiem swojego życia na wieki wieczne⁶.

Istotne jest przywołanie przez prerafaelitę kwestii indywidualności narodu w kontekście sztuki i roli, jaką powinna pełnić. Jak zaznacza Adam Konopacki: „Sztuka «kręgu Prerafaelitów i ich przyjaciół» – oryginalne zjawisko artystyczne – kompensowała w Anglii ok. poł. XIX w. dotkliwy brak narodowej szkoły malarzkiej”⁷. W takim ujęciu ciekawie przedstawia się sylwetka twórcza Rossettiego – artysty włoskiego pochodzenia, żyjącego i tworzącego w XIX-wiecznym Londynie, który choć nigdy nie był we Włoszech, to jednak jego twórczość pozostawała pod wpływem tamtejszych twórców. Zastanawiające jest też, na ile pochodzenie prerafaelity wpłynęło na kształtującą się na przestrzeni lat tożsamość artysty oraz w jakim stopniu umożliwiała bądź utrudniała ona artyście współtworzenie brytyjskiej sztuki narodowej.

Dante Gabriel Rossetti, właściwie – Gabriel Charles Rossetti, urodził się w 1828 roku w Londynie. Jego ojciec, Włoch – Gabriel Rossetti, został zmuszony do opuszczenia ojczyzny w latach 1820–1821 ze względów politycznych i w 1823 roku zamieszkał ostatecznie w Londynie. Wkrótce po tym rozpoczął nauczanie języka i literatury włoskiej jako profesor w King’s College. Gabriel Rossetti był nie tylko szanowanym literatem, ale również zagorzałym patriotą⁸. Jego dom w Londynie był przez wiele lat odwiedzany przez włoskich emigrantów. Walter Hamilton zaznacza, że Dante Gabriel Rossetti już w dzieciństwie był uczony przez ojca miłości do Włoch i jej największych twórców⁹.

Czas nauki, pobieranej kolejno w King’s College, Sass’s Drawing Academy i Antique School w Akademii Królewskiej, młody Rossetti poświęcił studiom nad sztuką i literaturą włoską. Wiele znaczyły dla niego dzieła znajdujące się w National Gallery i Dulwich Gallery, a także prywatne kolekcje w Stafford House i Bridgewater House¹⁰. Rossetti poruszony malarstwem włoskim, szczególnie tym, które wypracowała szkoła wenecka, zaczął w nim upatrywać źródła inspiracji. Ta tradycja stała się także wzorem dla utworzonego w 1848 roku Bractwa Prerafaelickiego, do którego dołączył, wspomniany już, William Holman Hunt i John Everett Millais. Na malarstwo Dantego Gabriela Rossettiego zaczęły wpływać równocześnie dawna sztuka włoska i literatura.

Rossettiego najbardziej zafascynował Dante Alighieri. Znanym komentatorem i interpretatorem jego twórczości był w owym czasie w Londynie ojciec prerafaelity, Gabriel Rossetti¹¹. Starał się zainteresować syna autorem *Boskiej komedii*, gdy był on jeszcze młodzieńcem. Prerafaelita potrzebował jednak czasu, by dojrzeć do Dantego.

⁶ W. Holman Hunt, *Pre-Raphaelitism Pre-Raphaelite Brotherhood*, Macmillan, London 1905, s. 13 (tłum. własne).

⁷ A. Konopacki, *Ikonaografia malarstwa Prerafaelitów*, [w:] J. Białostocki, *Tematy, tradycje i teorie w sztuce doby romantyzmu*, PWN, Warszawa 1981, s. 124.

⁸ S.A. Brooke, *Four Victorian Poets – A Study of Clough, Arnold, Rossetti, Morris*, The Knickerbocker Press, New York–London 1908, s. 160.

⁹ W. Hamilton, *The Aesthetic Movement in England*, Reeves and Turner, London 1882, s. 43.

¹⁰ A.C. Benson, *Rossetti...*, s. 177.

¹¹ S.A. Brooke, *Four Victorian Poets...*, s. 160.

We wspomnieniach Williama Michaela Rossettiego, brata Dantego Gabriela, przyjaciela Bractwa i edytora wydawanego przez nie czasopisma „The Germ. Thoughts towards Nature in Poetry, Literature and Art” czytamy, że pisarzem, który najwcześniej zainteresował prerafaelitę, był Walter Scott. Później odpowiednio William Szekspir i George Gordon Byron. Jak odnotowuje William Michael Rossetti, zainteresowanie prerafaelity Alighierim nastąpiło dopiero po roku 1844, kiedy artysta zaczął z większą uwagą wczytywać się w utwory autora *Boskiej komedii*¹², co z czasem przerodziło się w fascynację trwającą do końca życia. Nie inaczej można także wytłumaczyć jego zmianę imienia¹³. Hamilton stwierdza jednak, że stosunek Dantego Gabriela Rossettiego do Alighieriego jest tym, co artysta odziedziczył wraz ze swoim włoskim pochodzeniem¹⁴.

Malarstwo i literatura włoska tym samym nadawały wyraz twórczości Rossettiego. Trudno jednak wskazać, który z czynników: pochodzenie czy wybór tradycji, jednoznacznie kształtował tożsamość artystyczną prerafaelity. Zakorzenie w sztuce włoskiej stało się świadome już w dojrzałym okresie jego twórczości. Podbudowane wnikliwymi studiami, zaowocowało także tłumaczeniami na język angielski tekstów poetów włoskich, głównie Dantego. W 1861 roku Rossetti opublikował tom *The Early Italian Poets*, w którym zawarł tłumaczenie *Vita Nuova*. W 1874 roku ten zbiór, po wprowadzeniu pewnych zmian przez autora, został ponownie wydany i zatytułowany *Dante and His Circle*.

Hamilton uważa, że jedno z najlepszych prac malarskich Rossettiego powstały właśnie pod wpływem *Vita Nuova* Dantego. W tamtym czasie jednak twórczość ta nie znalazła zbyt wielu zwolenników: „mistyczne przedstawienia obcej poezji [...] mogły zainteresować niewielu, tych tylko, którzy znali dziwną symbolikę tej sztuki”¹⁵. Brak zrozumienia i uznania, z którym Rossetti często się spotykał, spowodował, że artysta rzadko wystawiał swoje prace. Nieczęsto też bywał w miejscach publicznych i niewiele o nim wiedziano.

Jako wytłumaczenie tej sytuacji wielokrotnie podaje się właśnie pochodzenie Rossettiego. Stwierdza się, że wpłynęło ono na kształt i charakter jego sztuki tak bardzo, że stała się ona daleka od wzorów panujących w ówczesnym malarstwie brytyjskim. Lafcadio Hearn określił tę kwestię następująco: „To jest tak, jakby XIII-wieczny człowiek narodził się na nowo w wieku XIX i w sprzecznie dla kultury jemu współczesnej, kontynuował myśl i czucie z czasów wielkiego poety włoskiego – Dantego”¹⁶.

Ta sprzeczność, jaką zrodziło w Rossettym sięganie do XIII-wiecznych Włoch, i próba przenoszenia tej tradycji do XIX-wiecznego Londynu, wynikały z jego chęci znalezienia jedności w sztuce, która znosiłaby opozycje obu kultur. Te dwa bieguny,

¹² W.M. Rossetti, *Dante Gabriel Rossetti as Designer and Writer*, Cassel & Company, London 1889, s. 31.

¹³ Dante Gabriel Rossetti po raz pierwszy użył zmienionego imienia, podpisując swój obraz *Dziewczęce lata Marii Panny*, wykonany przez artystę w latach 1848–1849.

¹⁴ Hamilton określa tę relację jako swoistą miłość Rossettiego do Dantego W. Hamilton, *The Aesthetic Movement in England...*, s. 45.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ J. Erskine, *Pre-Raphaelite and Other Poets*, Dodd, Mead and Company, New York 1922, s. 1–2 (tłum. własne).

dawna sztuka włoska i ówczesna sztuka brytyjska, kształtowały zarówno twórczość, jak i tożsamość artysty. Wypracowywaną przez wiele lat metodę znoszenia tych opozycji Rossetti starał się wprowadzać jednocześnie do swojego malarstwa i poezji.

Rossetti wydał pierwszy tom poezji dopiero w 1870 roku. Był to zbiór poematów, który artysta włożył do trumny żony Elisabeth Siddal, po jej przedwczesnej śmierci w 1862 spowodowanej przedawkowaniem laudanum. Po 7 latach od tego wydarzenia Rossetti zdecydował się opublikować te utwory. Mimo początkowo przychylnych recenzji tom poezji został ostatecznie oceniony bardzo krytycznie. W następstwie tych wydarzeń Rossetti zamilkł jako poeta na 10 lat. Jednym z nieprzyjemnych wydarzeń okresu tuż po publikacji z 1870 był przeprowadzony przez Roberta Williama Buchanana atak na prerafaelitę, zapoczątkowany tekstem *The Fleshly School of Poetry*, który ukazał się w „Contemporary Review of October” w 1872¹⁷. Zarzuty, podtrzymane w napisanym później przez Buchanana 97-stronicowym pamflecie, wynikały niewątpliwie z niezrozumienia poezji Rossettiego.

Świat poetycki jego utworów, wykreowany już w *The Blessed Damozel*, jest często konstytuowany przez te elementy, które budowały światy poetyckie tworzone przez Dantego i poetów jego kręgu. Stopford A. Brooke zaznacza¹⁸, że wytłumaczeniem tego podobieństwa jest fakt włoskiego pochodzenia Rossettiego. Zauważa również, że zarówno jego poezja, jak i malarstwo były przepełnione tematami XIII-wiecznych Włoch. Brooke stwierdza jednak, że choć Rossetti tak wiele czerpał z twórczości Dantego, to nie jest on wyłącznie jego naśladowcą. Był bowiem zbyt wielką indywidualnością, by jedynie biernie odtwarzać swojego mistrza. Twórczość Dantego stanowiła dla Rossettiego istotne źródło inspiracji, a każdy motyw przejęty od autora *Boskiej komedii* prerafaelita przetwarzał na swój wyjątkowy sposób, podejmując tym samym dialog z Alighierim. Jak zauważa Brooke, w pracach artysty „jego [Rossettiego – M.K.] duch był dominujący, nie Dantego”¹⁹.

Łatwo zauważyć, że o ile Rossetti w zakresie tematu najczęściej czerpał z twórczości Dantego, o tyle jego styl z kolei był inspirowany poezją powstałą w kręgu Alighieriego. Mimo to prerafaelita zawsze był twórcą bardzo oryginalnym. Wpływ włoski w jego twórczości, niemożliwy do wykluczenia, spowodował, że znacząco wyróżniała się ona na tle poezji omawianego okresu. Autor *Four Victorian Poets* stwierdza nawet, że utwory Rossettiego są bardziej włoskie niż angielskie i zauważa, że prerafaelita „pozostał sam z tą częścią siebie”²⁰ – częścią naznaczoną wpływem tradycji włoskiej, która jako odległa od kultury brytyjskiej drugiej połowy XIX w., skazała tę poezję na niezrozumienie.

Tą częścią twórczości poetyckiej Rossettiego, która wydaje się najbardziej włoska, jest jego poezja miłosna. Sposób, w jaki prerafaelita traktował motyw miłości, ukazuje go bardziej jako Włocha niż Brytyjczyka. Stosunek prerafaelity do samego procesu twórczego był również bliższy atmosferze Włoch Dantego niż Anglii, w której żył. W rozumieniu Rossettiego miał on całkowicie angażować wszystkie

¹⁷ W. Hamilton, *The Aesthetic Movement in England...*, s. 41, 51.

¹⁸ S.A. Brooke, *Four Victorian Poets...*, s. 160.

¹⁹ Tamże.

²⁰ Tamże, s. 163.

myśli twórcy, odsuwając sprawy codzienne na dalszy plan. Stworzone przez prerafaelitę poetyckie obrazy także odróżniają tę twórczość od typowej brytyjskiej poezji miłosnej owego czasu. Brooke stwierdza, że utwory Rossettiego brzmiały dla XIX-wiecznego Brytyjczyka, jakby były napisane w obcym języku i dodaje, że angielskie utwory poetyckie drugiej połowy XIX w. w swym założeniu pokazywały jedynie pejzaż miłości, podczas gdy Rossetti (i poeci włoscy, do których nawiązywał) – słońce i światło miłości, które ten pejzaż tworzą²¹. Odmienność w podejściu do tematu miłości twórców brytyjskich i prerafaelity powodowała, że jego poezja była niezrozumiała dla ówczesnego odbiorcy.

Rozpatrywanie poezji Rossettiego wyłącznie jako powstałej pod wpływem inspiracji dawną literaturą włoską byłoby jednak dużym uproszczeniem. W związku z problematyką niniejszych rozważań ukazywałoby prerafaelitę jedynie jako twórcę o „włoskiej” wrażliwości i manierze, które jako dalekie od atmosfery artystycznej XIX-wiecznego Londynu skazały go na niezrozumienie. Geniusz Rossettiego polegał jednak na znoszeniu sprzeczności. Jego próby łączenia tego, co włoskie z tym, co brytyjskie jeszcze bardziej utrudniały recepcję tej twórczości. Sposób, w jaki łączył w swych utworach miłosnych kategorie zmysłów i ducha, spowodował, że w jego twórczości są one bardziej uobecnione niż w poezji włoskiej. Jednak ich synteza w ujęciu prerafaelity jest bardziej wyrazista niż w twórczości poetów brytyjskich, czego przyczynę ma stanowić fakt, że Rossetti był w trzech czwartych Włochem²². Swoiste *coincidentia oppositorum*. Rezultaty łączenia sprzeczności dwóch kultur są najbardziej widoczne w sonetach pochodzących z pierwszej części *House of Life*, w których choć dominuje atmosfera poezji włoskiej, to jednak w pewnym stopniu są one bliskie również literaturze brytyjskiej, przez co umykają jednoznacznej klasyfikacji.

Odzwierciedlenie tej niejako podwójnej tożsamości Rossettiego jest bardziej uchwytnie w jego malarstwie. Droga artystyczna prerafaelity stale biegła na granicy wpływów włoskich i brytyjskich, które w różnych okresach jego życia miały mniejszy lub większy wpływ na rozwój jego twórczości. Pozwala to na wyszczególnienie kilku jej etapów. Pierwsze lata (1849–1856) to czas, gdy Rossetti pozostawał przede wszystkim pod wpływem Dantego Alighieri, podczas gdy następne trzy (1857–1859) były okresem jego inspiracji sztuką brytyjską. Dzieła Rossettiego powstałe w latach 1860–1870 to z kolei prace ponownie naznaczone wpływem tradycji włoskiej. Jednak ostatnie dziesięciolecie jego życia (Rossetti zmarł w 1882 roku) i twórczości trudne jest do jednoznacznego zaklasyfikowania pod tym względem²³. W tym czasie bowiem Rossetti próbował połączyć obie bliskie mu tradycje i dać wyraz im obu jednocześnie.

Pierwszy spośród wymienionych powyżej okresów to zdecydowanie dominacja Dantego i *Vita Nuova* w malarstwie Rossettiego. Nie sposób przywołać wszystkich

²¹ Tamże, s. 164–165.

²² Jego matka Frances Polidori (później – Rossetti) była pół-Włoszką. Bardziej metaforycznie Brooke zauważa, że Anglia nauczyła Rossettiego powściągliwości, tamże, s. 166.

²³ Autorka przywołuje podział za: B. Laurent-Pardini, *The Dream of Victorian Quattrocento: Dante Gabriel Rossetti's Answer to The Dilemma of his Anglo-Italian Identity*, [w:] F. Tolron, *Flight from Certainty: The Dilemma of Identity and Exile*, Rodopi, Amsterdam–Atlanta 2001, s. 38.

dzieł prerafaelity, które podejmowały Dantejskie wątki i tematy. Na uwagę jednak zasługuje z pewnością *Sen Dantego w chwili śmierci Beatrycze*, największa spośród prac malarza (216 × 312,4 cm), znajdujący się obecnie w Muzeum Narodowym w Liverpoolu, czy obraz namalowany już po śmierci żony, niejako pośmiertny memoriał dla niej – *Beata Beatrix*. Ważnym dziełem jest także *Pierwsza rocznica śmierci Beatrycze* z 1853 roku, ponieważ w odpowiedzi na tę pracę John Ruskin wysłał artyście list²⁴. Krytyk ocenił ów obraz bardzo wysoko, podkreślając, że Rossetti w doskonały sposób „zawarł w nim kawałek Włoch”²⁵. Ta opinia jest dlatego istotna, że Ruskin był dobrym znawcą sztuki włoskiej okresu, którym inspirował się prerafaelita. Hamilton z kolei zwraca uwagę na fakt, że prace Rossettiego z tego czasu wyglądają, jakby były „skąpane w słońcu Południa”²⁶. Sam prerafaelita, pytany o to, dlaczego nigdy nie pojechał do Włoch, odpowiadał, że nie czuje takiej potrzeby, gdyż nosi ich obraz w swojej wyobraźni.

Natomiast podkreśla się także inspirację Rossettiego Williamem Blakiem. Pod jego wpływem znajdowało się malarstwo brytyjskie w pierwszym dziesięcioleciu XIX w. Najlepszym przykładem tej inspiracji w twórczości prerafaelity jest obraz *La Donna Della Fiamma* z 1870 roku. Na wpływ Blake’a wskazuje ikonograficzne przedstawienie „ducha miłości ulatującego z dłoni kobiety”²⁷. Rossetti zainteresował się tym artystą, mając zaledwie 18 lat, tuż po lekturze jego poematów pochodzących ze zbioru *Songs of Innocence and of Experience*. Sugeruje się, że prerafaelita chciał widzieć siebie jako drugie wcielenie Blake’a²⁸.

Warto w kontekście niniejszych rozważań przywołać także prace prowadzone przez Rossettiego (inicjator przedsięwzięcia) i członków Bractwa (Williama Morrisa i Edwarda Burne-Jonesa) nad freskami w Oxford Union Debating Hall w 1857 roku. Był to w owym czasie swoisty eksperyment, ponieważ tego rodzaju malarstwo nie było dotychczas uprawiane w Anglii. Tymi pracami Rossetti zamierzał włączyć ducha sztuki włoskiej w temat angielski i tym samym zrównoważyć siłę wpływów obu tradycji na jego sztukę. Ostatecznie rezultat ten nie został osiągnięty. Supremacja nastroju i kolorystyki charakterystycznych dla sztuki włoskiej jest nazbyt widoczna w tych pracach. Sukcesem Rossettiego okazało się jednak potraktowanie tradycyjnego tematu – legend o Królu Arturze – w sposób nowatorski. Najbardziej znanym freskiem Oxford Union Debating Hall autorstwa Rossettiego jest *Sir Lancelot’s Vision of the Holy Grail*.

Prace powstałe po śmierci żony artysty cechuje ponownie wpływ sztuki włoskiej. Z kolei dzieła powstałe w latach 70. XIX w. obrazują obecne w całym życiu artysty pragnienie połączenia obu tradycji – włoskiej i brytyjskiej. Ciekawą pracą z tego okresu jest *The Blessed Damozel*, powstała w latach 1875–1878, znajdująca się obecnie w Fogg Museum of Art. Obraz stanowi ilustrację poematu napisanego przez Rossettiego w wieku młodzieńczym, który został opublikowany w 1850 roku

²⁴ Tamże, s. 36.

²⁵ Tamże.

²⁶ W. Hamilton, *The Aesthetic Movement in England...*, s. 48.

²⁷ B. Laurent-Pardini, *The Dream of Victorian Quattrocento...*, s. 37.

²⁸ K. Preston, *Blake and Rossetti (Studies in Comparative Literature)*, A. Moring Limited, London 1944, cyt. za: B. Laurent-Pardini, *The Dream of Victorian Quattrocento...*, s. 37.

w czasopiśmie Bractwa „The Germ”. Tematem pracy, który jest bliski twórczości Dantego, jest opowieść o przedwczesnie zmarłej kobiecie²⁹, modlącej się wraz ze swoim ukochanym o ich ponowne połączenie. Bohaterka-Beatrycze nie spogląda jednak w obrazie na Dantego, jak można by przypuszczać, lecz na bohatera z legend o królu Arturze, o czym świadczą widoczny na płótnie sztylet i pejzaż, przypominający krajobraz angielski.

Prace z ostatniego okresu twórczości Rossettiego świadczą o tym, że artysta znalazł jednak możliwość połączenia w swojej sztuce dwóch zawsze obecnych w jego życiu tradycji. Wszystkie dotychczasowe artystyczne poszukiwania pokazują zarazem, jak ciężko mu było na przestrzeni lat odciąć się jednoznacznie od którejkolwiek z nich. Chęć znalezienia jedności wiązała się zarazem z próbą zdefiniowania siebie jako artysty. Problematyczność jednoznacznej klasyfikacji wielu jego dzieł, zarówno poetyckich, jak i malarskich, co zostało powyżej wykazane, świadczy tym samym o tym, że podziały, choć na pewno porządkujące, nie zawsze są wystarczające. Z przeprowadzonej przez Laurent-Pardini analizy 62 dzieł malarskich Rossettiego namalowanych w latach 1849–1880 wynika, że mniej więcej połowa z nich powstała pod wpływem sztuki włoskiej, druga z kolei – pod wpływem brytyjskiej³⁰. Najbardziej trafnym jednak podsumowaniem niniejszych rozważań na temat podwójnej tożsamości prerafaelity wydaje się stwierdzenie Ruskina, mówiące o tym, że Dante Gabriel Rossetti nie był Anglikiem, lecz „wielkim Włochem dręczonym w piekle Londynu”³¹.

Dante Gabriel Rossetti – “a great Italian tormented in the Inferno of London”

Abstract

The aim of the dissertation is to show the artistic profile of Dante Gabriel Rossetti, a painter, a poet and the founder of The Pre-Raphaelite Brotherhood, with reference to his Anglo-Italian identity. The paper begins with the presentation of his childhood and youth as the times when he became interested in literature and art of the homeland that he never visited. It then analyzes Rossetti's poetry as inspired by both English and Italian literatures. Furthermore, the author presents selected paintings coming from different periods of Rossetti's life in the attempt to show him as an artist who belonged to two cultures. She suggests that the artist could never determine either Italian or English tradition as the only source of inspiration. The analysis leads to the conclusion that Rossetti's “cross-cultural identity” gave foundation to his art and personality and made his works so remarkable.

Magdalena Kilian
studiuje na studiach doktoranckich
Instytutu Filologii Polskiej UP
e-mail: magdalena_kilian@op.pl

²⁹ B. Laurent-Pardini sugeruje, że inspiracją dla tej kreacji była Beatrycze. (B. Laurent-Pardini, *The Dream of Victorian Quattrocento...*, s. 42).

³⁰ Tamże, s. 34.

³¹ Cyt. za: A.C. Benson, *Rossetti...*, s. 202.